

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 10 december 2003

Ö 2549-03

KLAGANDE

EH

Offentlig försvarare och ombud: advokaten JH

MOTPART

Riksåklagaren

SAKEN

Näringsförbud

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinge, avd. 2, beslut den 3 juni 2003

i mål ÖÄ 520-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens avgörande.

För biträde åt EH i Högsta domstolen tillerkänns JH ersättning av allmänna medel med sextontusensexhundranittionåttan (16.698) kr, varav 9.648 kr för arbete, 5.255 kr för tidsspillan och 1.795 kr för utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

EH har yrkat att Högsta domstolen upphäver beslutet om näringsförbud eller i vart fall sätter ned förbudstiden.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

SKÄL

Till stöd för sin uppfattning att EH skall åläggas näringsförbud har Riksåklagaren åberopat EHs medverkan i de 18 bolag som var aktuella även i hovrätten. Av utredningen framgår att EH var styrelseledamot i tolv aktiebolag, styrelsesuppleant i ett aktiebolag och extern firmatecknare i tre aktiebolag. I ett aktiebolag var han först styrelseledamot och därefter suppleant. Det återstående bolaget var ett kommanditbolag, i vilket EH var kommanditdelägare och prokurist. Alla bolagen gick i konkurs medan EH hade sitt uppdrag i bolaget eller strax efter det att han lämnat uppdraget. I alla bolagen utom tre fanns skatteskulder vid konkursutbrottet. Skatteskulderna uppgick till sammanlagt nästan 9 miljoner kr. EH gick i personlig konkurs dels år 1996, dels år 2001.

EH har hörts på nytt i Högsta domstolen. Han har uppgett bl.a. följande. Han åtog sig uppdragen i bolagen oftast efter förfrågan av en företagsmäklare och mot ekonomisk ersättning från denne. Ibland tog han emot bolagets bokföring. I andra fall såg han aldrig bokföringen. Han medverkade i driften av två av bolagen, Bollmora Förvaltning AB och Chiou Agro Handel KB. I de övriga bolagen hade han ingen insyn och deltog inte i förvaltningen. När bolagen hade gått i konkurs samarbetade han fullt ut med konkursförvaltaren.

Utöver EHs uppgifter finns ingen närmare utredning om vad som har förekommit i de olika bolagen. I de fyra bolag (Saulys AB, Frejgatan's Bokföringsbyrå i Stockholm AB, Arvidssons Bygg & Entreprenad i Stockholm AB och Textil Rollers i Malmö AB) där EH var endast extern firmatecknare eller styrelsesuppleant är det inte utrett att han hade sådana uppgifter att hans handlande kan ha någon betydelse för frågan om näringsförbud. När det gäller de två bolag där han medverkade i driften är det inte klarlagt hur denna medverkan skedde. Inte heller dessa fall kan läggas till grund för ett beslut om näringsförbud.

EH har förklarat att han fick veta att han var styrelseledamot i Widerström Bygg i Stockholm AB först i samband med att bolaget gick i konkurs. Han har sagt sig misstänka att hans namnteckning blivit förfalskad. Vad EH sålunda har anfört har inte vederlagts.

I fråga om de återstående elva bolagen framträder ett tydligt mönster för EHs handlande. Mot ersättning från en utomstående har han åtagit sig att vara ledamot i bolagets styrelse och därmed ansvarig för bolagets verksamhet. Dock har han inte alls befattat sig med verksamheten. Ibland har han tagit emot bolagets bokföring, ibland har han inte gjort det. Han har emellertid inte i något fall sett till att bokföringen sköttes. Åtminstone i några fall (Södertörn Gräv & Schakt AB, Xiphoid Invest AB, Ekman och Söner Handelshus AB samt Bygg & Svets i Högsbo AB) har han varit medveten om att det har förekommit verksamhet inom ramen för bolaget, men han har avstått från att undersöka vad som pågått eller att ingripa.

Ett aktiebolags styrelse skall svara för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen skall se till att bolagets organisation är utfor-

mad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Vidare skall styrelsen fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation. Bestämmelser om detta finns i 8 kap. 3 och 4 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), vilka paragrafer trädde i kraft den 1 januari 1999. Principerna gällde även dessförinnan.

EH har helt åsidosatt sina skyldigheter som styrelseledamot i vart och ett av de elva aktiebolag som nu är i fråga. Hans försumligheter framstår som så mycket allvarligare som han, såvitt framgått, har varit den enda styrelseledamoten och därmed ensam svarat för styrelsens uppgifter i bolagen. Ett grundläggande krav på bolagens verksamhet har därmed brustit. Att bolagens styrelser sålunda har varit helt satta ur funktion innebär ett grovt åsidosättande av vad som har ålegat ettvart bolag i dess näringsverksamhet.

EH har förfarit på likartat sätt i ett stort antal bolag. I nio av de elva bolagen har det vid konkursutbrotten funnits skatteskulder till ett sammanlagt belopp om drygt 3,4 miljoner kr. Näringsförbud är därför påkallat från allmän synpunkt.

Som hovrätten har funnit skall näringsförbud inte underlåtas på grund av vad EH har anfört om sina personliga förhållanden.

I fråga om näringsförbudets längd saknas anledning att gå ifrån hovrättens bedömning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Thorsson, Regner,
Blomstrand (referent) och Lundius (skiljaktig)
Föredragande revisionssekreterare: Gulesjö

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga till
PROTOKOLL
2003-11-18Mål nr
Ö 2549-03

Justitierådet Lundius var skiljaktig såvitt avser skälen och anförde:

Jag delar majoritetens mening fram till stycket, som börjar ” EH har helt åsidosatt sina skyldigheter...” och från stycket, som börjar ”Som hovrätten har funnit skall näringsförbud inte underlåtas”. Jag vill ersätta de två styckena där emellan med följande:

EH har helt åsidosatt sina skyldigheter som styrelseledamot i samtliga de elva aktiebolag varom nu är fråga. Hans försumligheter framstår som mycket allvarliga eftersom han såvitt framgått varit den enda styrelseledamoten och därmed ensam svarat för styrelsens uppgifter i bolagen. Att ett bolags styrelse är helt satt ur funktion innebär ett grovt åsidosättande av vad som åligger bolaget i dess näringsverksamhet. Det förutsätter emellertid att bolaget bedriver näringsverksamhet. Av EHs egna uppgifter i målet framgår att det i vart fall i fyra bolag, där han varit styrelseledamot, förekommit verksamhet under hans tid som styrelseledamot. EH kan sålunda lastas för det grova åsidosättandet av vad som ålegat dessa bolag i deras näringsverksamhet (se prop. 1985/86:126 s. 71 och s. 159 ff.).

EH har förfarit på likartat sätt i de fyra bolagen. I tre av dessa har det vid konkursutbrotten funnits skatteskulder till ett sammanlagt belopp om drygt 1.800.000 kr. Näringsförbud är därför påkallat från allmän synpunkt.